

Nr. 113

Av fröken **Andersson** och herr **Anderson, Axel Ivar**, om ökat anslag till understöd åt frivilligt försvarsarbete vid armén.

Under fjärde huvudtiteln, punkt 67, Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete, har Kungl. Maj:t för budgetåret 1946/47 föreslagit ett med 50 000 kronor förhöjt reservationsanslag i jämförelse med innevarande års anslag. Till statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen framhållit, att en ökning av medelsanvisningen till riksförbundet Sveriges lottakårer med detta belopp lärer vara erforderlig samt fortsatt: Funktionsdugligheten hos försvarets krigsorganisation är till ej ringa del beroende av medverkan från de frivilliga försvarsorganisationernas sida. Sålunda förutsattes att lottor i betydande utsträckning skola bestrida krigsbefattningar, vilka icke nödvändigtvis måste bestridas av män. Härigenom vinnas, att värnpliktiga i motsvarande utsträckning kunna frigöras för andra uppgifter inom krigsorganisationen. Det synes mig, med hänsyn även till den avsevärda minskningen av värnpliktskontingenten under de närmaste åren, erforderligt att medel anvisas, utöver de nu till förfogande stående, för avhjälpan av den föreliggande betydande bristen på lottor för krigstjänstgöring. För utbildning av lottor har riksförbundet Sveriges lottakårer äskat ett belopp av 110 000 kronor för nästa budgetår. För egen del förorda vi, att för ändamålet beräknas ett belopp av 75 000 kronor, innebärande en höjning med 50 000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

Denna av Kungl. Maj:t för riksförbundets del föreslagna höjning av anvisningsbeloppet motverkas emellertid av ett så att säga osynligt inkomstbortfall under andra punkter i samma huvudtitel. I och med att den förstärkta beredskapen upphört den 1 juli 1945 har organisationens ekonomiska möjligheter till utbildning av lottor minskat med ett belopp, som betydligt torde överstiga den nu föreslagna höjningen med 50 000 kronor. Tidigare har nämligen utbildningsverksamheten i mycket stor utsträckning kunnat finansieras medelst särskilda anslag genom militärinkallelser av lottor till tjänstgöring inom krigsmakten. Denna möjlighet till inkallelse för utbildning torde på ett mycket lyckligt sätt ha inverkat även på rekryteringsverksamheten.

Enligt en inom riksförbundet företagen noggrann utredning skulle de verkliga utbildningskostnaderna för nästkommande budgetår belöpa sig

till i runt tal 137 000 kronor, exkl. kostnaderna för inkvartering och förplägnad för kursdeltagarna. Skillnaden mellan detta belopp och det av riksförbundet äskade, 27 000 (137 000—110 000) kronor, ansåg sig förbundet kunna gälda av egna medel.

Nu har emellertid det äskade beloppet prutats ned till 75 000 kronor, vilket vid riksdagens ev. bifall måste betyda, att förbundets för nästa budgetår planerade utbildningsverksamhet i motsvarande mån måste skäras ned, då riksförbundets tillgångar icke medgiva ett större tillskjutande av egna medel än 27 000 kronor. En dylik nedskärning av riksförbundets utbildningsverksamhet torde icke kunna försvaras med hänsyn till de uppgifter, som lottorna ha att fullgöra inom vår försvarsorganisation, d. v. s. att fylla de behov av ersättningspersonal inom krigsmakten, som av myndigheterna uppställts.

Därför föreslås, att riksdagen under ifrågavarande punkt i statsverkspropositionen måtte anvisa ett med 35 000 kronor förhöjt reservationsanslag, vilket belopp ställes till riksförbundets disposition för dess utbildningsverksamhet under kommande budgetår, varigenom samma daglöner som för hemvärdet skulle kunna utbetalas till deltagare i utbildningskurser av minst 3 och högst 20 dagars längd.

Däriigenom skulle även den nu sedan försvarsberedskapens upphörande den 1 juli 1945 för riksförbundets del brännande frågan om ersättning i form av daglön till deltagare i av förbundet anordnade utbildningskurser kunna lösas på ett lika tillfredsställande sätt som för hemvärdet genom 1945 års höstriksdags beslut. Departementschefen har under ovannämnda punkt i statsverkspropositionen föreslagit, att i avbidan på den slutliga prövningen av denna fråga, som torde komma att ske av 1945 års försvarskommitté, daglön till i utbildningskurser i samband med tjänstgöring inom krigsmakten deltagande lottor eller i övrigt inom krigsmakten tjänstgörande lottor skall utgå med 6 kronor fr. o. m. det kalenderår, under vilket vederbörande fyller 20 år, och med 3 kronor för tid dessförinnan, allt i enlighet med daglönsystemet för hemvärdsmän. Samtidigt har emellertid departementschefen förutsatt, att de av honom sålunda tillstyrkta ersättningsbeloppen bestridas av riksförbundet.

I dylikt fall skulle emellertid riksförbundets kostnader för en daglön av 6 resp. 3 kronor för nästa budgetår uppgå till 40- à 45 000 kronor, varför så gott som hela den av departementschefen förordade anslagshöjningen skulle konsumeras däriigenom till förfång för bestridandet av andra kostnader i samband med utbildningsverksamheten.

Erfarenheterna från riksförbundets utbildningsverksamhet under förra hälften av budgetåret 1945/46 visa en betydande nedgång i deltagarantalet, vilket torde bero såväl på det förhållandet, att möjligheterna till ersättning bortfallit som på den allmänna krigströttheten. Statskontorets förmodan,

att de föreslagna ersättningsbeloppen skulle vara för små för att kunna påverka rekryteringen till utbildningskurserna, torde icke vara förtjänt av beaktande. Den under beredskapstiden utgående ersättningen har i genomsnitt ej uppgått till de nu föreslagna beloppen, men den har likväl ur rekryteringssynpunkt visat sig synnerligen motiverad. Därest rekryteringen till utbildningskurserna endast skulle baseras på deltagande av ekonomiskt oberoende medlemmar, skulle för övrigt även lottarörelsens karaktär av folk-rörelse äventyras. Lottarörelsens starka förankring inom alla samhällsgrupper utgör ur opinionsbildande synpunkt en stor tillgång för vårt lands försvar. Det synes därför även psykologiskt riktigt att ekonomiskt underlätta lottarörelsens strävan att förbliva en slagkraftig beredskapsorganisation genom att vid utbildning bevilja samma dagsersättning till kvinnor inom frivilligt försvarsarbete som till män inom hemvärdet.

För att detta ökade anslag må i sin helhet komma lottarörelsens utbildningsverksamhet till godo fordras därjämte, att ersättning för tjänstgöring inom krigsmakten, genom vilken lotta ersätter värnpliktig, icke skall belasta ifrågavarande anslag, utan i stället bestridas av krigsmaktens ordinarie avlöningsanslag.

Slutligen kan här citeras följande yttrande av förutvarande chefen för försvarsdepartementet vid riksförbundets årsmöte i juni 1945: »Befolkningsläget i vårt land — — — är sådant, att vi under de närmaste 10 åren utsättas för en sådan minskning i de värnpliktiga årsklasserna, att vi i mitten av 1950-talet komma att ha 100 000 färre soldater i landet än vi hade under det nu slutförda kriget. Det utgör en försvagning, sådan, att om vi kunna ersätta den, är det av stort värde. Och det är där, som vi önska, att kvinnorna vilja taga sin del.» För att detta skall kunna genomföras fordras också, att lottarörelsen givas ekonomiska möjligheter därtill.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta, vid behandlingen av årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, punkt 67, Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete,

dels att anvisa ett med 35 000 kronor förhöjt belopp till riksförbundet Sveriges lottakårer för dess utbildningsverksamhet,

dels ock att ersättning till lottor vid tjänstgöring inom krigsmakten skall bestridas av försvarets ordinarie avlöningsanslag.

Stockholm den 23 januari 1946.

Ebon Andersson.

Ivar Anderson.